

บทประพันธ์ คำคืบที่ยิ่งใหญ่

โดย อาจารย์อดุล จันทรศักดิ์

ฉันอยู่กลางผู้คนซึ่งคับคั่ง
ถ่ายรูปประมาณพันครั้ง ช่ายแล้วขวา
ฉันเห็นแต่ดอกไม้ในดวงตา
จากผู้คนที่มาด้วยไมตรี

มางานวันศิลปินแห่งชาติ
วันประกาศศักดิ์ศิลปินศรี
พบทั้งท่านปลัดกระทรวง ท่านรัฐมนตรี
ศิลปินรุ่นพี่ ก็พ้องพาน

มีช่อดอกไม้เตรียมมามอบ
ถูกสัมภาษณ์ก็ต้องตอบ อยู่รอบด้าน
กราบการะวะท่านที่เป็นกรรมการ
แจกลายเซ็นก็เป็นงานอยู่นานเข้า

ตามแล้ว ตามเล่า ให้เข้าที่
ก็ขออีกหนึ่งนาทีก่อน เพื่อเปลี่ยนท่า
โต๊ะประธานยาวประมาณยี่สิบวา
จึงเห็นหน้าก็ยากจักเอ๋ยทักทาย

ฉันนั่งตรงข้ามศิลปินเก่า เนาะรัตน์
พอสัมผัสความงาม และความง่าย
อาจารย์อิทธิพลและภรรยาอยู่ด้านซ้าย
นั่งเดี่ยวเดียวก็ต้องย้ายขึ้นเวที

ถ่ายรูปและมอบช่อดอกไม้
พิธีกรสื่อแดงใสก็ชวนสี
เสียงปรบมือกราว รับข่าวดี
ข่าวที่ จะได้ขึ้นเงินเดือน

ฉันค่อยซึมซับสรรพสิ่ง
กับความนิ่งขณะอยู่ในหมู่เพื่อน
ท้องฟ้ามีแต่ดาว ไรแสงเดือน
กาลเวลาก็เคลื่อน ค่อยผ่านไป

ฉันนั่งเขียนที่ศูนย์วัฒนธรรม
จากป้ายจัดจนย่าสายกับหล่มมัย
ค่อยดื่มค่อยดำความเบรใจ
ในความเคลื่อนไหว ของวันเวลา

ผู้คนก็มาแสดงความยินดี
ใครที่มากทุกปีคงคุ้นหน้า
ฉันเป็นคนมาใหม่ เพิ่งเข้ามา
ทั้งกลิ้ง ทั้งกลิ้ง รอทัก

ศิลปินเก่า ราวจะกลับมารับน้อง
รุ่นใหม่แก่กว่า ก็ต้อง เรียกว่าพี่
กรุณด้วย กลืนอาย หนึ่งไมตรี
ในงานซึ่งมีได้มีแต่ศิลปิน

ฉันนั่งดูภาพในวิถีทัศน์
ซึ่งบอกเล่า ความเจนจัด ในเชิงศิลป์
แต่ละสาย แต่ละสาย ค่อยร้ายริน
ตามจินตนาการ อันกว้างไกล

สร้างด้วยหัวใจ ความเจเนจบ
เต็มทีขาด ให้ครบ ณ ยุคสมัย
สืบทอด งานศิลป์ แผ่นดินไทย
ทั้งอยู่เหนือ และอยู่ใน กาลเวลา

ฉันตื่นเต้น เต็มตื่น ในคืนคำ
แต่ละคำ เขียนไม่เป็นสรรพภาษา
แทบไม่รู้ ว่าตื่น หรือลืมตา
ไม่รู้ว่า ฉันจะลืม ได้อย่างไร
แต่ละคำ แต่ละคำ ที่ครูขับ

ราวทักขิณฤทัยพร สอดประสาน
กล่อมชีวิต ตลอดเวียง จักรวาล
กล่อมถึง บาดาล ใต้แผ่นดิน

ฉันดูโขน ของครูประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว
เพรียกเพรียว เพียงเขมร ด้วยเชิงศิลป์
หมุนวน ตัวที่เก่า เกินวาทิน
ครูคือปิ่น คือแก้ว แห่งวงการ

ครูคิดท่า แสดงท่า แล้วถ่ายทอด
แต่ละท่า จังหวะ สดสวยประสา
งานของครู คืองานช่าง พู่อะไรเขมร
สืบทอด สายธารเป็นน่านมา

พลเรือตรี วีรพันธ์ วอกลาง
คุมวงอย่าง ยิ่งใหญ่ ในโลกหล้า
ร้อยยี่สิบ เสียงกลมกลืน อยู่กองฟ้า
บรรเลงเพลง เชื่อว่าอลังการ

กลมกลืนเสียงของเขายวัยแปดสิบ
ขับเสียงทักขิณฤทัย โดยคุณเขยณัดศรี
ยามรัก ราวจะร่ำ คำกวี
อยู่ให้รอ ถึงพรุ่งนี้ เลยกานดา

ฉันฟังเสียงขลุ่ย ค่อยขับขาน
เหงาสะท้านใจขวัญ วันโหยหา
คิดถึงเรียม ด้วยความเหงา ในเงาตา
นันทนา เขาคะจ่าง ก็ร้างไกล

พิ่มมือของ สรพงศ์ ในเพลงเก่า
คือสุข คือเศร้าสะเทือนไหว
คือคืนวันเก่าเก่าในเงาใจ
พากพิ่มมือ สรพงศ์ไว้ให้อยู่นาน

ฉันเป็นกวี ฉันทำอะไรได้
นอกจากเขียน คำกวีไหว หวานไม่หวาน
ฉันเขียน ความรู้สึก บันทึกงาน
ค่อยจด ค่อยจาง เป็นงานกวี

ฉันอยู่ที่ศูนย์วัฒนธรรม
นั่งเขียนคำละคำ อยู่กับที่
ตัวฉัน เล็กลง เล็กลงทุกที
ด้วยคำคืนนี้ สรรพสิ่ง ยิ่งใหญ่นัก

คำประกาศเกียรติคุณ

นายอดุล จันทรศักดิ์

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (กวีนิพนธ์ บทกวี)

นายอดุล จันทรศักดิ์ ผู้ใช้นามปากกา “ธารี” “อัคนี หฤทัย” ฯลฯ ปัจจุบัน ๖๒ ปี เกิดที่จังหวัดปราจีนบุรี จบการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและจุฬารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เริ่มรับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จนดำรงตำแหน่งสูงสุดเป็นผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรมแล้วโอนไปทำงานที่ศาลปกครอง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งตุลาการหัวหน้าศาลปกครองกลาง

นายอดุล จันทรศักดิ์ เริ่มแต่งร้อยกรองตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนมัธยม เมื่อเป็นนิสิต ได้เป็นตัวแทนมีผลงานกลอนรวมเล่มกับนักกลอนร่วมสมัยหลายเล่ม นายอดุล จันทรศักดิ์ ยังคงสร้างสรรค์ ผลงานกวีนิพนธ์อย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน โดยเขียนบทกวีประจำในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ บทกวีเหล่านี้เป็นผลงานที่มีคุณค่า ภายหลังได้นำมารวมเล่ม ได้รับรางวัลระดับชาติหลายรางวัลและยังเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานกวีนิพนธ์ต่อเนื่องไปอีกด้วย

จุดเด่นในงานกวีนิพนธ์ของนายอดุล จันทรศักดิ์ อยู่ที่การแสดงทัศนะวิพากษ์วิจารณ์และปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อปรากฏการณ์ทางสังคมและการเมืองอย่างเฉียบแหลม คมคาย ด้วยลีลากลอนเฉพาะตัว ทั้งละเมียดละไมและแผ่แผ่อย่างมีอารมณ์ขัน กล่าวได้ว่า นายอดุล จันทรศักดิ์ สร้างสรรค์กวีนิพนธ์เพื่อสื่อสารแก่สังคมให้ผู้อ่านได้ร่วมรับรู้ ร่วมรู้สึก ร่วมคิด ทั้งคิดย้อนคิดแย้ง ทำให้เกิดพลังทางปัญญาและได้รับความสะท้อนอารมณ์อย่างลุ่มลึกไปพร้อมกัน

กว่า ๔๐ ปีของการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์อย่างต่อเนื่อง นายอดุล จันทรศักดิ์ มีจุดยืนและอุดมการณ์อันแน่วแน่ในการรักษาความจริง ความถูกต้อง และความเที่ยงธรรม พร้อมกับยืนหยัดในการปกป้องเสรีภาพทางความคิดและการกระทำ กวีนิพนธ์ของอดุล จันทรศักดิ์ มีความโดดเด่นในด้านพัฒนาการทางความคิด ทางอารมณ์และเปี่ยมด้วยพลังทางวรรณศิลป์

นายอดุล จันทรศักดิ์ จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

ครูศิริ วิชเวธ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์)

กาญจนา อินทรสุวรรณ์ *

ครูของฉันท่านนี้เป็นที่รัก
ศิริมพันธ์วิชาทั้งอากร
วิชเวธเบญจระตือเพื่องฟู
ศิลปินประดิษฐ์ศิลป์ให้ติดตา
แห่งใดได้ประสงค์จำนงจิต
ชาติไทยมีคนดีเป็นศรีนาค

เพราะประจักษ์ว่าครูเป็นปูสอน
บทเพลงกลอนเล้าส่วงงาม
เกียรติของครูสู่สากลชนสยาม
สรรสร้างความเป็นศาสตร์รดนัก
ครูไม่ปิดสอนให้ด้วยใจสมัคร
พองศิษย์รักการพบนับนิรันดร์

ชีวิตการเป็นครู

ครูศิริ วิชเวธได้เรียนวิชาการทางด้านการขับร้อง และดนตรีจากบิดา คือหมอฟุ้ง วิชเวธ ซึ่งมีอาชีพเป็นหมอ แต่มีความสนใจทางด้านดนตรีไทยสามารถบรรเลงและขับร้องได้ดี

ครูศิริ เป็นบุตรชายคนแรกของครอบครัว ศึกษาในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนหุดะวณิช ชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์วราสและโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และจบปริญญาตรีจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เนื่องจากครูศิริ วิชเวธมีความสามารถทางด้านดนตรีทั้งปี่พาทย์และเครื่องสาย ทั้งยังขับร้องและขับเสภาได้ดี เพราะได้เรียนกับครูหลายท่าน เช่นครูเหนียว ตรีพันธ์, ครูโชติ ตรีประณีต, ครูเชื้อม ตรีพันธ์, ครูแซมชอย ตรีพันธ์, ครูสุจิตต์ ดิยประณีต และได้เรียนขับเสภาและขับรับเสภากับครูเจือ นาคมาลัย ซึ่งเป็นหลานลุงของหมื่นข้าบคำหวาน (เจิม นาคมาลัย) นอกจากนี้ครูยังได้เรียนกับอาจารย์พันนา พิจิตรคุรุการ นักร้องสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นอกจากนี้ครูศิริ ยังได้เรียนเครื่องสายกับอาจารย์ลาก มณีลดดา และได้เรียนการขับกับกับเสภาหน้าทับสองไม้สองชั้นแบบพิเศษกับครูท่อม ประสิทธิ์กุล จะเห็นได้ว่าครูได้เรียนทางปี่พาทย์กับบิดา ได้เรียนทางร้องกับครูหลายท่าน รวมทั้งการขับเสภาจาก

ครูเจือ นาคมาลัย และครูท่อม ประสิทธิ์กุล และเรียนเครื่องสายกับครูลาก มณีลดดา และเรียนซออสามสายกับ อาจารย์พิชิต ชัยเสรี ความหลากหลายที่ครูเรียนมา ทำให้ครูศิริ มีองค์ความรู้หลายด้าน

และได้นำองค์ความรู้ไปสอนให้กับศิษย์หลายสถาบัน อาทิ ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังมีชมรมต่างๆ เช่น โรงพญาบาลสงฆ์, สโมสรนาคราญกรุงเทพ, บริษัท ซี.พี.เซเว่น อีเลฟเว่น

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสอนของครูศิริ วิชเวช นั้น ทำให้ศิษย์ทั้งหลายมีความรักและผูกพันกับครู เพราะครูเป็นผู้ให้ และสนใจศิษย์เสมอกัน ให้คำแนะนำไม่หวงวิชา แม้ศิษย์ที่มายังอ่อนหัด ครูก็ไม่ท้อแท้ แก้อธิบายจนประสบผลสำเร็จ

นอกจากการสอนที่สถาบันการศึกษาแล้ว ครูยังเปิดโอกาสให้ศิษย์ได้ไปเรียนกับครูที่บ้าน แม้ด้วยเวลาไม่อำนวยหรือด้วยเหตุใดก็ตาม ครูก็ยังสละเวลาส่วนตัว ให้กับศิษย์ทั้งยังเลี้ยงน้ำ ขนมตามสมควร ครูศิริเป็นครูที่ไม่ธรรมดา เพราะท่านเป็นครูผู้ยิ่งใหญ่ สอนให้ศิษย์ได้ตลอดเวลา ถ้าติดขัดอะไร โทรศัพท์ไปถามท่านก็จะร้องผ่านโทรศัพท์กลับมาให้ได้คลายปัญหา ความประทับใจจากศิษย์มีรู้ลึม จนครูอายุล่วงมาใกล้เลข 8 ครูก็ยังสอนไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ทั้งยังทำงานต่างๆ อีกมากมาย แม้ว่าอาชีพหลักของครูศิริมิได้เป็นครูสอนดนตรี แต่ครูศิริก็ยังทำงานด้านดนตรีอยู่ตลอดเวลาและมีศิษย์นอกระบบอยู่เสมอ ทำให้ชีวิตของครูศิริเป็นครูอย่างแท้จริง

ผู้คิดสร้างสรร

วิชาการทางดนตรี ครูศิริได้รับการถ่ายทอดมาจากครูหลายท่านดังกล่าวมาแล้ว ความเป็นครูทำให้ครูศิริได้คิดสร้างโดยได้สร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ไว้มากมาย

ครูศิริ วิชเวช คิดค้นวิธีนำไม้กรับเสภาให้มีความไพเราะและรูปแบบเป็นเกณฑ์มาตรฐานของกรับเสภา ไม้กรับที่ดีที่สุดต้องเป็นไม้เนื้อแข็งและมีอายุ 100 ปีขึ้นไป เส้นของไม้ต้องตรง ไม้ทั้งลำสำหรับ (4 อัน) ต้องเป็นไม้ท่อนเดียวกัน และไม้ที่ใช้ทำกรับเสภาที่ดีที่สุดต้องเป็นไม้ชิงชัน และคิดค้นวิธีขยับกรับให้เป็นแบบแผน ซึ่งจะทำให้การฝึกหัดและทำให้ตีกรองง่ายขึ้น การค้นคว้านี้ ครูใช้เวลาถึง 10 ปี โดยการทดลอง การฝึก และปรับเปลี่ยนวิธีการจนได้ค้นพบวิธีขยับกรับให้เป็นแบบแผน ทั้งยังประดิษฐ์ วิธีขยับกรับเสภาขึ้นพื้นฐานสำหรับผู้ฝึกหัดเบื้องต้นประเภทไม้รบ ชื่อ "ชมธรรมชาติ" และประดิษฐ์ไม้รบที่ 5 ชื่อ "ถอดไม้เดิน" เพิ่มขึ้นให้เข้ากับไม้รบ 4 ไม้ที่มีอยู่แล้วคือ "พิฆาตไพร่ตีประจันหน้า ทำยั่วรบ สยบไม้กรอด" และที่ครูศิริคิดขึ้น ชื่อว่า "ถอดไม้เดิน" ใช้ตีเป็นชุดต่อเนื่องกัน สำหรับด้านการขับเสภา ครูศิริ วิชเวช ได้ประดิษฐ์วิธีการโน้ตเสียงในการขับเสภาเพื่อทำให้ผู้หญิงและผู้ชายขับรวมกันได้อย่างสะดวกในทางเสียงคนละเสียง ซึ่งเมื่อผู้ฟัง ฟังแล้วเกิดความไพเราะไม่ขัดหู

นอกจากนี้ครูศิริ วิชเวช ได้ประดิษฐ์ไม้กรับที่เป็นหน้าทับสำหรับเพลงคำหวานทั้งยังได้ประดิษฐ์ทางขับเสภา จีน, แยก, พม่า, มอญ และได้เขียนเกณฑ์มาตรฐาน ของทบวงมหาวิทยาลัยตั้งแต่วาระต้นจนถึงระดับปริญญาเอก

ได้รางวัลชีวิต

ความสามารถของครูศิริ วิชเวช ทำให้ครูได้รับรางวัลชีวิตที่น่าชื่นชมประมวลได้ดังนี้

- รางวัลแรก รางวัลพระสิริธิดาทองคำ ได้รับยกย่องให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม โดยได้รับเข็มเชิดชูเกียรติจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- รางวัลที่สอง ครูศิริ วิชเวช ได้รับยกย่องสูงสุด จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เสนอชื่อให้ครูศิริ วิชเวช ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และได้รับโล่เกียรตินิยม ประจำปี 2551 ในวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รางวัลที่สาม เป็นรางวัลที่ศิษย์ของครูทุกคนตื่นตัวใจ ร่วมแสดงความยินดีอย่างยิ่งกับครู เพราะเป็นรางวัลระดับชาติ คือการได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติประจำปี พ.ศ.2551 เป็นที่น่ายินดีอย่างหาที่สุดมิได้ ความปลื้มปิติที่ทำให้ศิษย์ทั้งหลายมีความสุข ความเหมาะสมในเกียรติคุณความสามารถของครูศิริ วิชเวช สมควรได้รับการยกย่องอย่างยิ่ง

อุทิศตนเพื่องาน

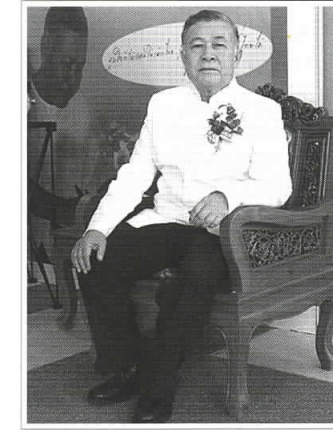
ด้วยวัย 77 ปี ครูศิริ วิชเวช ยังคงอุทิศตนเพื่องานด้านวัฒนธรรม ดนตรีไทย การขับร้องเพลงไทย การขับเสภา โดยการสอนให้แก่เยาวชน ทั้งที่สถาบันต่างๆ และที่บ้าน โดยมีได้รังเกียจข้อขัดแย้งต่างๆ ของศิษย์ การขอร้องให้ครูช่วยแนะนำ และสอนในทุกๆ ด้านที่ครูมีความรู้ ครูไม่เคยที่จะปฏิเสธ ครูจะยินดีให้และแนะนำโดยมิได้ปิดบัง สอนให้ศิษย์ทั้งหลายมีความสามัคคีกัน ไม่ปิดบังกันในการเรียนการสอน เพราะจะได้ช่วยกันทำนุบำรุงรักษาเผยแพร่งและพัฒนาศาสตร์ทางด้านดนตรี ขับร้อง เสภา ให้มีความเจริญสืบทอดสืบสานต่อไปได้ ศาสตร์ด้านนี้จะได้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ทั้งยังพยายามให้เยาวชนรักและเข้าใจในวัฒนธรรมที่งดงาม สืบสานขนบธรรมเนียมที่ดีต่อไป

ครูศิริ วิชเวช ปัจจุบันยังทำหน้าที่พิธีกรในพิธีไหว้ครูดนตรีไทยให้เยาวชนได้รู้จักขนบในพิธีกรรมระลึกถึงวันสำคัญทางดนตรี รำลึกถึงครูอาจารย์ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ทั้งครูอาจารย์ในปัจจุบันได้ร่วมกันทำบุญกับศิษย์ ครูได้พบศิษย์ ศิษย์เก่าได้พบครู ลูกศิษย์นำหลานศิษย์มาไหว้ครู ได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ศิษย์เกิดความกตัญญู มีจริยธรรมที่ดีงาม นี่จึงเป็นวัตถุประสงค์ของครูศิริ วิชเวช ที่ได้อุทิศตนเพื่องาน ครูต้องการเพียงให้ศิษย์เป็นผู้ดูแลรักษา ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาดนตรีไทย การขับร้องเพลงไทย และเสภา ให้ดำรงอยู่เป็นวัฒนธรรมของไทยสืบไป

ครูที่ดีมีเมตตาพาศิษย์
วิชาการด้านเลขาและเพลงกลอน
ยิบมือสือเล่าไม่เก่าพ
เกียรติจรบจ่ายในสายลม
ขออำนาจเทพไทในสากล
พระเลื้อเมืองกรงเมืองเรืองธานี
เพชรเม็ดงามอยู่ก็ได้ดั่งแสง
ในขอบแก้วอันไทยให้งดงาม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ประสาทศิลป์
ดุสิตบัณฑิตยสถานอยู่ติด
ศิษย์ทั้งมวลล้วนน้อมพร้อมยินดี
ปิติสุขทุกถ้วนมวลประชา

ศิริมเพิ่มวิทย์ประสิทธิ์สอน
เวรเมตต์พรังพร้อมน้อมปะนม
ดังจริงยังประสพได้เหมาะสม
คุณประโยชน์เช่นเมทวธานี
คุณพระไตรรัตน์ดลมงคสร
ช่วยครูดีมีเกียรติยศปรากฏนาม
พลังใจแรงกล้าแดงดงทุกเขตคาม
ตามติดตามอย่างไรไม่ห่มองแว
ให้เกียรติยศลือระบิลทุกถิ่นทั่ว
กิตติมศักดิ์ดุจดอกบัวทิพย์บูชา
ประสานมิตรกันที่มีสง่า
กราบบูชาคุณครูผู้มีคุณ

รศ.กาญจนา อินทรสุนานนท์ : ผู้ประพันธ์

คำประกาศเกียรติคุณ

นายศิริ วิชเว

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์)

นายศิริ วิชเว ปัจจุบันอายุ ๗๖ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่ตำบลบางไค อำเภอยานนาวา กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและการบัญชี จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และศึกษาดนตรีไทยทั้งทางร้องและทางเครื่องกับบิดา คือ ครูฟุ้ง วิชเว จนสามารถร้องเพลงและบรรเลงเพลงได้เป็นอย่างดี ทางร้องเรียนเพลงขับพรหมมาสดร์ ตับนางลอย และเพลงอื่นๆ อีกหลายเพลง ทางเครื่องเรียนปีพาทย์และเครื่องสาย ต่อมาได้เรียนขับร้องและขับเสภาตลอดทั้งได้ รับมอบกระบี่มือของหมื่นขับคำหวาน (เจิม นาคมาลัย) จากครูนาคมาลัย หลานลุงของหมื่นขับคำหวาน เรียนเครื่องสายเพิ่มเติมจากครูมาลา มณีลดดา และเรียนทางร้องเพลงทยอยเดี่ยวสายท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง) กับครูจันทนา พิจิตรคุรุการ

นายศิริ วิชเว เป็นผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษ ได้ทุ่มเทร่างกายแรงใจ ทำหน้าที่สืบสาน และถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาและผู้สนใจในหลายหน่วยงานอย่างต่อเนื่องยาวนาน ตลอดจนมีผลงานสร้างสรรค์ดนตรีไทยอย่างมากมาย อาทิ คิดค้นวิธีทำไม้กรับเสภาให้มีเสียงไพเราะ เป็นรูปแบบมาตรฐานของกรับเสภา ตามระเบียบวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย เขียนหลักสูตรการขับเสภาตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงระดับปริญญาเอก ของทบวงมหาวิทยาลัย พิมพ์ประเพณีให้เข้าลูกหลวง ประพันธ์ทางร้องเพลงเชิดจีนสามชั้น ทางขับเสภาจีน ทางขับเสภาแขก ทางขับเสภาพม่า ทางขับเสภาคมอญ ฯลฯ และเขียนหนังสือประกอบเทปและซีดีเสภาเสนาะคำหวาน ร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ถาวร สิกขโกศล เผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้สนใจ จากความรู้ความสามารถและสร้างสรรค์ผลงานด้านดนตรีไทยทำให้ชื่อเสียงและเกียรติคุณของนายศิริ วิชเว เป็นที่รู้จักและยอมรับกันทั่วไป เป็นผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษด้านดุริยางคศาสตร์ไทย ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลพระสิริธรรมาทองคำพระราชทาน เป็นผู้มียุทธศาสตร์ดีเด่นทางวัฒนธรรม ได้รับศิลปกรรมศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายศิริ วิชเว จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์) พุทธศักราช ๒๕๕๑

บรรณานุกรม

- สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา (2548) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 รัชเสภา 72 ปี ครุศิริ วิชเวช วิชาการ หลานศิษย์หมื่นขับคำหวาน. กรุงเทพฯ.
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2551)
 ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2551. กระทรวงวัฒนธรรม กรุงเทพฯ.
 ถาวร สิทธิโกศล และ ศิริ วิชเวช (2543) สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 เสภาเสนาะคำหวาน. กรุงเทพฯ.

การออกแบบพิพิธภัณฑ์ เจ้าพระยาบดินทรเดชา

โกสินทร์ ชิตามร *

ข้าพเจ้าเป็นคนชอบดูของโบราณ ชอบไปเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ ทั้งที่จังหวัดสุโขทัย และที่จังหวัดอยุธยา ไปจนนับครั้งไม่ถ้วน ไปทีก็อยู่ครึ่งวันค่อนวัน เพื่อชื่นชมความสามารถของบรรพบุรุษที่ทำการเนรมิตรสิ่งเหล่านี้ไว้บนแผ่นดินไทย แม้จะเหลือแต่ซากปรักหักพัง แต่ก็ยังดูแล้วยิ่งใหญ่ งดงาม เคยคิดเล่นๆ ว่าถ้าอยุธยาไม่ถูกพม่าเผายังคงสมบูรณ์อยู่จนถึงทุกวันนี้ จะสวยงามปานใด

เพราะสิ่งก่อสร้างสำคัญยุคแรกของการตั้งเมืองรัตนโกสินทร์ ก็ใช้แบบอย่างมาจากกรุงศรีอยุธยาเกือบทั้งหมด และยังได้ช่างฝีมือที่หลงเหลืออยู่มาช่วยก่อสร้างให้วิจิตรการตาอีกด้วย

เมื่อชอบดูของโบราณทำให้ข้าพเจ้าชอบไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์ โดยไม่เคยคิดเลยว่า ครั้งหนึ่งในชีวิตจะต้องมาออกแบบพิพิธภัณฑ์ให้คนอื่นเข้าชมบ้าง

เริ่มแรกทีเดียว สำนักงานอัยการสูงสุดจะฉลองครบรอบ 100 ปี ก็ได้มีการวางแผนกันว่าจะทำอะไรเป็นที่ระลึกดี มีคนเสนอไอเดียมากมายจนในที่สุดก็มาสรุปว่าสำนักงานอัยการสูงสุดมีอายุตั้ง 100 ปีแล้ว มีสำนักงานอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทยย่อมจะต้องมีเอกสาร ถาวรวัตถุต่างๆ มากมาย น่าจะทำเป็นพิพิธภัณฑ์

เมื่อที่ประชุมสรุปแล้วว่าจะทำเป็นพิพิธภัณฑ์อัยการไทย ขั้นตอนต่อมาคือการหาเงินมาสร้าง จากนั้นก็รวบรวมสิ่งของที่จะจัดสร้างในพิพิธภัณฑ์ จนมาถึงขั้นตอนสุดท้ายคือการออกแบบพิพิธภัณฑ์ทางอัยการได้เชิญคุณอรรถศาสตร์ ตูลารักษ์ ซึ่งจบมัณฑนศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร ห้องเดียวกับข้าพเจ้า และเป็นนักออกแบบแสดมปีให้กรม

ไปรษณีย์มาเป็นผู้ออกแบบ โดยให้โจทย์ว่ารูปแบบพิพิธภัณฑ์ต้องคำนึงถึงความเป็นไทย สื่อความรู้สึกได้ถึงความเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเกิดความเคารพต่อสถานที่ มีบรรยากาศของความสงบเงียบ

คุณอรรถศาสตร์ เอาไปคิดอยู่ 1 อาทิตย์แล้วก็ตอบปฏิเสธ เพราะไม่ถนัดออกแบบพิพิธภัณฑ์ ทำแสดมปีต่อไปอย่างเดิมดีกว่า แต่บอกว่าจะแนะนำเพื่อนไปให้ เพื่อนของคุณอรรถศาสตร์ก็คือข้าพเจ้า ซึ่งในชีวิตก็ไม่เคยออกแบบพิพิธภัณฑ์มาก่อนเหมือนกัน แต่โอกาสมาถึงแล้ว ก็ต้องอาศัยความกล้ารับไว้ก่อน ปัญหาไว้แก้ทีหลัง

เมื่อรับจะทำก็ต้องเข้าประชุมกับคณะกรรมการ มีอัยการสูงสุดเป็นประธาน ซึ่งก็พยายามอธิบายให้ข้าพเจ้าฟังในแบบของนักกฎหมาย แต่ข้าพเจ้าต้องแปลออกมาให้เป็นงานศิลป์ เสร็จจากการประชุมข้าพเจ้าขอเวลา 2 อาทิตย์จะทำแบบ PERSPECTIVE มาให้

อาทิตย์แรก คือ การค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งในเมืองไทยมีมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสร้างพระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑ์ เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดแสดงศิลปะและโบราณวัตถุ โดยเรียกพิพิธภัณฑ์สถานครั้งนั้นทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า มิวเซียม อันเป็นที่มาของคำว่า พิพิธภัณฑ์ ในเวลาต่อมา

จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดตั้งมิวเซียมขึ้นที่หอทองคองเคอเดีย หรือ ศาลาสนทนายสมาคม ภายในพระบรมมหาราชวังชั้นนอก เพื่อจัดแสดงสิ่งของต่างๆ โดยเปิดให้ประชาชนเข้าชมครั้งแรกในวันที่ 19 กันยายน 2417 ซึ่งต่อมารัฐบาลได้ประกาศให้วันที่ 19

* อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์